

ostatnim punktem całego sympozjum były sprawozdania z życia i działalności ośrodków liturgicznych poszczególnych wydziałów teologicznych w Polsce. Na koniec pozostawiono możliwość włączenia się do dyskusji i podsumowano tegoroczne obrady.

Ks. Andrzej Żądło

„Sakramente heute – Wandel der Sakramentenpastoral?”

V. Fachsymposium

(Opole 17–20 września 2009)

Od 17 do 20 września 2009 roku Międzynarodowe Stowarzyszenie Pastoralistów i Pastoralistek Europy Środkowej i Wschodniej „PosT Netzwerk” zorganizowało w seminarium duchownym w Opolu piąte już sympozjum naukowe, którego tytuł roboczy brzmiał: „Sakramente heute – Wandel der Sakramentenpastoral?”.

Uczestnicy sympozjum (33 osoby) zajęli się tym razem tematyką sakramentalną w kontekście dzisiejszych wyzwań w globalizującym się świecie. Językiem wykładowym podczas wszystkich spotkań i konferencji był język niemiecki.

Uczestników spotkania przywitał nowy biskup ordynariusz diecezji opolskiej ks. prof. KUL dr hab. Andrzej Czaja, który przewodniczył Mszy św. na rozpoczęcie sympozjum. W drugim dniu w sesji przedpołudniowej (piątek, 18 września) wysłuchaliśmy dwóch wystąpień. Na początku sympozjum ks. doc. dr Ivica Raguz z Katolickiego Wydziału Teologicznego w Djakowie w Chorwacji wygłosił wykład pt: „Rituale (Rites de passage) im Leben des Menschen”, w którym zwrócił m.in. uwagę na następujące zagrożenia związane z obecną praktyką sakramentalną w Europie i świecie:

- Racjonalizacja – zbyt przeintelektualizowana teologia niszczy praktykę sakramentalną. Zdaniem ks. Ragusa prawdziwe przyjęcie sakramentów możliwe jest przez wiarę. Tylko bowiem przez wiarę można spotkać Chrystusa w rytualnym kontekście.
- Kultura ciała – według prelegenta współczesna kultura zbyt wielki nacisk kładzie na ciało w kontekście „piękności”. To jednostronne, zbyt hedonistyczne spojrzenie widzi w ciele wyzwolenie swoich pragnień. W teologii natomiast ludzkie ciało otwarte jest na autentyczną miłość wobec innych (na Boga i ludzi).
- Indywidualizm – postrzeganie religii tylko w kategoriach indywidualnego stosunku do Boga. Chrześcijaństwo zaś to religia wspólnoty. Także sakramenty wskazują na ten wspólnotowy charakter, w ich celebracji nie ma miejsca na indywidualizm. Sakramenty prowadzić winny zawsze do wspólnoty

Kościoła. Bez Kościoła nie ma również miejsca na duszpastersko-pastoralny charakter sakramentów.

Zdaniem prelegenta współczesne duszpasterstwo sakramentalne powinno pomóc w przezwyciężaniu wszelkich niedoskonałości owej racjonalnej, hedonistycznej oraz indywidualistycznej kultury współczesnej.

Ks. dr hab. Andrzej Anderwald z Wydziału Teologicznego w Opolu podkreślił z kolei w swoim wykładzie pt. „Sakramente im Leben der Kirche”, że sakramenty to *Meisterwerke* (arcydzieła) Jezusa Chrystusa. Troską duszpasterzy powinno być to, by wierni po ich przyjęciu stale wzrastali w łasce. Prelegent skoncentrował się tutaj m.in. na rozważaniu fragmentu z Ewangelii św. Marka o kobiecie cierpiącej na krwotok (5,25-34). W jej kontekście zwrócił uwagę na następujące postulaty, które powinny pomóc w skutecznym przygotowaniu oraz przyjęciu przez wiernych poszczególnych sakramentów: najpierw należy ludzi otworzyć na Chrystusa; dalej należy im uzmysłwić, że wiara w Jezusa Chrystusa rodzi się ze słuchania Jego słowa; następnie należy zwrócić uwagę na to, że przeciwieństwem magicznego przyjęcia Chrystusa w sakramentach jest osobiste zaangażowanie się przyjmującego; to z kolei powinno doprowadzić każdego przyjmującego do osobistej odpowiedzi na propozycję sakramentalną Chrystusa; skuteczną zaś odpowiedzią na przyjęty sakrament powinno być uświadomienie sobie przez ochrzczonych, że to wydarzenie (*Ereignis*) jest dopiero początkiem pewnego procesu (drogi wzrostu w Chrystusie); to wydarzenie powinno zatem prowadzić przyjmującego do otwarcia się na coś nowego, na nowe działanie (Bóg prowadzi człowieka do głębokiego dialogu z Nim).

W podsumowaniu ks. Anderwald przypomniał również, że każdy kapłan jako szafarz (*Spender*) sakramentów wezwany jest to ciągłej formacji sakramentalnej oraz do stałego wzrostu w łasce (uświęcenia).

W sesji popołudniowej wszyscy uczestnicy sympozjum brali udział w pracy grupowej, w której dzielili się swymi refleksjami na temat, jak wygląda w danym kraju przygotowanie do przyjęcia sakramentów, jak przeżywana jest ich liturgia oraz czy ma miejsce mistagogia po ich przyjęciu. Wyniki grupowej refleksji zostały później przedstawione na wspólnym spotkaniu podsumowującym (*Podiumsdiskussion*).

W drugim dniu sympozjum (sobota, 19 września) w sesji przedpołudniowej pierwszy referat zatytułowany „Modelle der Sakramentenpastoral” wygłosił ks. doc. dr Peter Kvaternik z Wydziału Teologicznego Uniwersytetu w Lublanie. Podkreślił on, że w Słowenii większość młodzieży po przyjęciu bierzmowania przestaje praktykować (tylko 50 proc. młodzieży przyjmuje ten sakrament). Jest coraz więcej katolików, którzy zamiast małżeństwa sakramentalnego zawierają tylko kontrakt cywilny, dlatego też m.in. coraz mniej osób dorosłych spowiada się i przystępuje do Komunii św. W ciągu roku coraz mniej katolików przychodzi też na niedzielną Mszę św. (12,4 proc.). Rozpadają się małżeństwa sakramentalne (średnio 30 proc. w ciągu roku). W roku 2009 w archidiecezji Lublana wyświęco-

no tylko 4 prezbiterów (diecezjalnych) oraz 1 zakonnika. Odpowiedzią Kościoła w Słowenii na nowe wyzwania społeczeństwa globalistycznego jest synod krajowy, który odbył się w 2002 roku. Przedstawiono na nim plan pastoralny dla dalszej pracy duszpasterskiej Kościoła w tym kraju. Obecnie trwa realizacja przedstawionych tam postulatów pastoralnych.

Drugi referat: „Ehevorbereitungskurse in der Diözese Djakovo” wygłosili ks. prof. dr Pero Aračić oraz dr Ivo Džinić z Katolickiego Wydziału Teologicznego w Djakovie w Chorwacji. Wskazali w nim, że przygotowanie do małżeństwa w Kościele katolickim w Chorwacji odbywa się na podstawie wydanego w roku 2008 *Dyrektorium pastoralnego dotyczącego praktyki sakramentalnej w parafiach*. Dokument zunifikował m.in. wszelkie działania pastoralne Kościoła związane z przygotowaniem narzeczonych oraz młodzieży starszej do przyjęcia sakramentu małżeństwa. Przygotowanie to obejmuje 6 spotkań (2 razy w tygodniu) z przedstawicielami różnych grup: lekarze, psycholodzy, duszpasterze, itd. Zdaniem prelegentów, liczba osób uczestniczących w spotkaniach jest dość duża, ale ich mankamentem jest słabe przygotowanie merytoryczne prowadzących.

Bardzo ciekawy referat pt: „Die Ehevorbereitung im Umkreis der mystagogischen Seelsorge” przedstawił ks. dr Mieczysław Polak (Gniezno) z Wydziału Teologicznego w Poznaniu. Z wielką erudycją zwrócił on m.in. uwagę na to, czym jest mistagogia duszpasterska, jakie są główne zasady mistagogii duszpasterskiej i mistagogii przedmałżeńskiej (główny cel: odkrycie miłości Boga – P.M. Zulehner). Wskazał też na metody oraz cele pośrednie mistagogii przedmałżeńskiej.

Z żywą reakcją uczestników sympozjum spotkał się natomiast wykład ks. prof. dr. Bruna Seveso pt. „Kindertaufe als springender Punkt des mystagogischen Glaubens” z Wydziału Teologicznego w Mediolanie. Wychodząc od pytania: czy chrzest dzieci powinien wynikać z pragnienia ochrzczenia, czy wynika z pragnienia wiary, ks. Seveso założył, że we współczesnej identyfikacji kulturowej (indywidualizm) otwiera się też kulturowe prawo do udzielania chrztu dzieciom wszystkich rodziców, którzy tego sakramentu pragną dla swych dzieci. W ożywionej dyskusji zwrócono m.in. uwagę na to, że jest to propozycja bardzo niebezpieczna, ponieważ ograniczy ona przyjęcie tego sakramentu tylko do rytualnej jego części (a gdzie wyznanie wiary?).

Na koniec dr Peter Slouk z Wydziału Teologicznego w Wiedniu wygłosił referat pt: „Wie Erwachsene Christen werden”. Przedstawił w nim swój projekt badawczy, jaki przeprowadził w diecezji Czeskie Budziejowice (Czechy) na 52 osobach ochrzczonych w wieku dorosłym. Zadał im wiele pytań na temat ich chrztu. Odpowiedzieli tylko niektórzy. Ich zdaniem przygotowanie do chrztu (katechumenat) było bardzo ważnym momentem w życiu. Istotne było też dla nich doświadczenie Kościoła jako wspólnoty. Przyjęcie sakramentu chrztu było dla odpowiadających „startem” do życia we wspólnocie Kościoła. Dla niektórych była to jednak niewiadoma droga (uważali, że po chrzcie należy kontynuować proces mistagogii, oparty na lekturze Biblii, na potrzebie dalszego pogłębienia

duchowego, itd.). Również integracja badanych z Kościołem wyglądała bardzo różnie (od zadowolonych, że są w Kościele, po tych, którzy zaangażowali się w życie parafialne, ale i tych, którzy dalej po chrzcie poszukują swojej identyfikacji z Kościołem, a nawet wypalonych, dla których przyjęcie chrztu nie oznacza żadnego dobra). W podsumowaniu prelegent stwierdził, że nowo ochrzczeni przynoszą niejako „świeże powietrze” do wspólnoty Kościoła w Czechach, ale zbyt słabo angażują się jednak w dalszym życiu duszpasterskim.

W sesji popołudniowej odbyło się zebranie generalne stowarzyszenia, na którym przyjęto sprawozdanie z całorocznej jego działalności. Do stowarzyszenia przyjęto także nowych członków oraz ustalono temat przyszłorocznego sympozjum: „Kościół i media”, a także wstępnie miejsce spotkania (Czechy lub Słowacja).

W godzinach wieczornych uczestnicy sympozjum udali się do sanktuarium św. Anny (Góra św. Anny) oraz św. Jacka w Kamieniu Śląskim. W ostatnim dniu sympozjum (niedziela, 20 września), po wspólnie sprawowanej Eucharystii nastąpiło jego zakończenie.

Ks. Ireneusz Celary